

A1 Topaic 6

09 Spáinneach in Éirinn

Cuid a Dó

Léitheoireacht

2

09 Spáinneach in Éirinn

Le múineadh:

- Dul siar ar a bhfuil múinte faoin saol laethúil.

3

Bileog

Spáinneach in Éirinn

Teanga an tsleachta

4

Teanga an tsleachta

- Sa sliocht thuas tá samplaí den réimír *an-* agus aidiacht, mar shampla: **an-difriúil**.
- Déan iarracht samplaí eile a phiocadh amach ón sliocht.
- Scríobh amach anseo iad.

5

Teanga an tsleachta

- an-ghnóthach
- an-difriúil
- an-mhór
- Tá cúpla sampla eile d'aidiachtaí (a d'fhoghlaim tú níos luaithe sa chúrsa) leis an réimír *an-* anseo.
- B'fhéidir gur chuala tú ar Raidió na Gaeltachta nó ar TG4 iad.

6

Teanga an tsleachta

• an-mhaith	• an-áisiúil
• an-fhuar	• an-suimiúil
• an-bheag	• an-te
• an-ghar	• an-óg

7

Teanga an tsleachta

- Féach ar na samplaí a phioc tú amach ón sliocht agus na samplaí seo.
- An mbeifeá in ann an ghreille seo a líonadh isteach bunaithe orthu?
- Tá *Gutaí* déanta mar threoir.

8

Teanga an tsleachta

An réimír <i>an-</i>	Consan	Gutaí	D, T, S
Cuirtear		fleiscín amháin	

9

Teanga an tsleachta - **Freagraí**

An réimír <i>an-</i>	Consan	Gutaí	D, T, S
Cuirtear	+ séimhiú	fleiscín amháin	gan séimhiú

- réimír = prefix
- an- very
- fleiscín - hyphen

10

Teanga an tsleachta

Líon na bearnaí nó athscríobh an aidiacht idir lúibíní nuair is gá.

- Bíonn an aimsir in Éirinn _____, de ghnáth.
- Is tír _____ í Lucsamburg.
- Bíonn an aimsir _____ san Afraic.
- Is tír an-(mór) _____ í an Rúis.
- Bíonn an chathair an-(gnóthach) _____ ag an deireadh seachtaine.

11

Teanga an tsleachta - Freagraí

Líon na bearnaí nó athscríobh an aidiacht idir lúibíní nuair is gá.

- Bíonn an aimsir in Éirinn **an-fhuar**, de ghnáth.
- Is tír **an-bheag** í Lucsamburg.

12

Teanga an tsleachta - Freagraí

- Bíonn an aimsir **an-te** san Afraic.
- Is tír an-(mór) **an-mhór** í an Rúis.
- Bíonn an chathair an-(gnóthach) **an-ghnóthach** ag an deireadh seachtaine.

13

Teanga an tsleachta

- Uaireanta sa chaint, go háirithe i gceantair Ghaeltachta ar leith, cloistear *ana-* in áit *an-*.
- Séimhítear gach consan i ndiaidh *ana-*.
- Mar shampla:
 - ana-mhaith
 - ana-bheag
 - ana-shuimiúil
 - ana-the

14

Teanga an tsleachta

- Cén aidiacht a d'úsáidfeá chun cur síos a dhéanamh ar na híomhánna seo a leanas?
- Déan cur síos ar gach pictiúr, ag baint úsáid as aidiacht leis an réimír *ana-* nó *an-*.

15

Teanga an tsleachta

16

Teanga an tsleachta

17

Bileog

Spáinneach in Éirinn Minicíocht

18

Minicíocht

- Tá frásaí a dhéanann tagairt do mhinicíocht ar fáil sa sliocht - tá línte fúthu.
- An féidir leat iad a scríobh amach thíos?
- An féidir leat iad a mheaitseáil leis an leagan Béarla:

1. de ghnáth	a. now and again
2. uaireanta	b. usually
3. anois is arís	c. sometimes

19

Minicíocht

1. de ghnáth	b. usually
2. uaireanta	c. sometimes
3. anois is arís	a. now and again

An bhfuil aon fhrásaí cosúil leo ar eolas agat?

20

Minicíocht

- Beidh tú ag labhairt faoi do dheireadh seachtaine.
- Déan iarracht úsáid a bhaint as na frásaí seo:
 - de ghnáth
 - uaireanta
 - anois is arís
- Cabhróidh an foclóir seo leat
- (is leor trí abairt):

21

Minicíocht

Téim Imríim
 Buailim le Éiríim Ithim
 Oibríim Ar an Satharn
 i mbialann

22

Bileog

Spáinneach in Éirinn Ceol Traidisiúnta

23

Ceol Traidisiúnta

- Léigh an píosa seo agus bí ag smaoineamh ar an gceist:
- Sa sliocht, deir Maria gur breá léi ceol traidisiúnta na hÉireann agus go dtéann sí chuig seisiún go minic.

24

Ceol Traidisiúnta

- Is nós comónta é in Éirinn go mbíonn ceoltóirí sna tithe tábhairne ag casadh ceol traidisiúnta.
- Cén cineál ceol traidisiúnta atá i do thír dhúchais?
- Inis dom faoi sa bhosca tráchttaireachta thíos .
- Gaeilge nó Béarla

25

Bileog

Spáinneach in Éirinn Cois Farraige

26

Cois Farraige

- Sa sliocht, luaigh Maria go dtéann sí ag siúl cois farraige.
- De ghnáth, téann muintir Bhaile Átha Cliath ag siúl cois farraige i mBinn Éadair (Howth).
- De ghnáth...

27

Binn Éadair - Howth

28

Cois farraige

- An bhfuil tú in ann na logainmneacha seo a leanas a fhuaimniú?
- Déan iarracht iad a léamh amach os ard.
- Faigh cabhair ón chomhaid fuaimne más gá.
- Bí cúramach leis an *b séimhithe* agus an *c séimhithe* ach go háirithe.
- Féach ar www.logainm.ie chun an leagan Béarla de na logainmneacha a fháil.

29

Cois farraige

- De ghnáth...
- Téann muintir Bhaile Átha Cliath go Binn Éadair.
- Téann muintir Luimnigh go Baile an Bhuinneánaigh.
- Téann muintir an Chláir go Cill Chaoi.
- Téann muintir Chorcaí go Baile Choitín.
- Téann muintir Loch Garman go Currach Cló.

30

Baile an Bhuinneánaigh

31

Cill Chaoi

32

Baile Choitín

33

Currach Cló

34

Cois farraige

- Tá go leor trána in Éirinn.
- An dtéann tú cois farraige go minic in Éirinn nó i do thír féin?
- Má théann tú go dtí an trá i do thír dhúchais, cá dtéann tú?

35

Bileog

Spáinneach in Éirinn Córas Iompair

36

Córas Iompair

- Sa sliocht faoi shaol Maria, luann sí go dtéann sí isteach sa chathair ar an Luas, an córas iarnród éadrom idirthuais i mBaile Átha Cliath.
- An féidir leat smaoineamh ar an gcóras iompair i gcathracha eile ar domhan?

37

Córas Iompair

- Baile Átha Cliath
- Nua Eabhrac
- Páras
- San Francisco
- Londain
- Do chathair dhúchais féin

- An Luas

38

Córas Iompair

- Baile Átha Cliath
- Nua Eabhrac
- Páras
- San Francisco
- Londain
- Do chathair dhúchais féin

- An Luas
- Subway
- The Metro
- Tram / Bart
- Underground
- ?

39
